

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग
मंडळांतर्गत कारागीर रोजगार
हमी योजनेतून राज्यातील बलुतेदार/
ग्रामोद्योग सहकारी संस्थांच्या
सभासदांना कर्ज माफी देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक केव्हीबी २००९/प्र.क्र.१४१/उद्योग-६,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक : १७ नोव्हेंबर, २०१२.

प्रस्तावना :- राज्यामध्ये सन १९७२ पासून रोजगार हमी योजनेच्या धर्तीवर ग्रामीण उद्योग व्यवसायास स्थिर प्राप्त करून देण्यासाठी कारागीर रोजगार हमी योजना सुरु करण्यात आली आहे. ग्रामीण कारागिरांच्या कौशल्यात वाढ करून, त्यांना आर्थिक सहाय्य करण्याच्या उद्देशाने शासनाने प्रत्येक विकास गट पातळीवर ग्रामीण कारागिरांना सभासद करून, विकास गट बहुउद्देशीय ग्रामीण औद्योगिक सहकारी संस्था (बलुतेदार संस्था) केल्या आहेत. या संस्थांतील सभासद बहुतांशी गरीब व मागासवर्गीय कारागीर आहेत. राज्यातील शेती व्यवसाय अडचणीत आल्याने, ग्रामीण भागातील शेतीवर आधारित व्यावसायिकांची आर्थिक कुचंबणा झाली. राज्यातील विविध महामंडळांच्या माध्यमातून कर्जाचा लाभ घेतलेल्या ग्रामीण लहान उद्योजक / कारागीर यांना कर्ज माफी देण्याचा निर्णय शासनाने सन २००९ मध्ये घेऊन, त्याची अंमलबजावणीही केली. त्यानुसार महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळाच्या अंतर्गत राज्यातील बलुतेदार / ग्रामोद्योग सहकारी संस्थांच्या सभासदांना विविध ग्रामोद्योगांसाठी कारागीर रोजगार हमी योजने अंतर्गत वितरीत केलेले कर्ज बऱ्याच कालावधीपासून विविध कारणांमुळे थकीत झाल्याने, त्या संस्थांची व सभासदांची आर्थिक स्थितीही कुठीत झाली. परिणामी, समाजाचा बराच मोठा घटक पुढील कर्जापासून वंचित राहिला. त्यांना बँकांच्या पत व्यवस्थेमध्ये पुन्हा समाविष्ट करून देण्यासाठी, त्यांना कर्ज माफी देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याप्रमाणे मा. मंत्री (वित्त) यांनी सन २००९-१० च्या अर्थसंकल्पिय अधिवेशनात विधानसभेमध्ये महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळाच्या माध्यमातून बलुतेदार सहकारी संस्थांच्या सभासदांकडील थकीत कर्ज / व्याज माफी करण्याचे आश्वासित केले होते. त्यानुसार शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :- राज्यातील तालुक्यास्तरावर एकूण ३११ बलुतेदार / ग्रामोद्योग सहकारी संस्था असून, या संस्थांच्या माध्यमातून तालुक्यातील ग्रामीण बलुतेदार कारागिरांना सभासदत्व देण्यात येते. अशा सभासदांना महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळाकडून तांत्रिक सहाय्य, उत्पादित मालासाठी बाजारपेठ, आर्थिक सहाय्य इत्यादीसाठी सहकार्य केले जाते. कारागीर रोजगार हमी योजने अंतर्गत बलुतेदार सहकारी संस्थांच्या सभासदांना जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेमार्फत वाटप केलेल्या कर्जापैकी दिनांक ३१ मार्च,

१८८१/२४-२०१५ [५००-११-१२]-१

२००८ अखेरपर्यंत थकीत झालेल्या ८३,९८९ इतक्या सभासदांचे रु. ५१७४.८९ लाख इतके मुद्दल व रुपये रु. ४६८४.९१ लाख इतके व्याज असे मिळून एकूण रु. ९८५९.८० लाख इतकी थकबाकी माफ करण्यास शासनाने सत्सतः मान्यता दिलेली आहे.

२. महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळांतर्गत असलेल्या ग्रामोद्योगांकरिता राज्यातील बलुतेदार/ग्रामोद्योग विविध कार्यकारी सहकारी संस्थांच्या सभासदांना जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांच्या माध्यमातून वाटप केलेले व दिनांक ३१/३/२००८ अखेर थकीत कर्जदारांना या योजनेचा लाभ देण्यात येईल.

३. या योजनेच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी खालील प्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहेत :-

१) प्रधान सचिव (वित्त)	: अध्यक्ष
२) प्रधान सचिव (नियोजन)	: सदस्य
३) प्रधान सचिव (सहकार)	: सदस्य
४) प्रधान सचिव (उद्योग)	: सदस्य
५) सचिव (ल. व. म. उ.)	: सदस्य
६) मु. का. अ. महाराष्ट्र खादी व ग्रामोद्योग मंडळ मुंबई	: सदस्य सचिव

४. समितीने संबंधित जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांबरोबर वाटाघाटी केल्यानंतर थकीत कर्ज व थकीत व्याज माफीपोटी अंतिमतः येणारी रक्कम दिनांक ३१/१२/२०१२ पर्यंत निश्चित करून ती रक्कम जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांना अदा करण्यात यावी.

५. या सदर कर्ज माफी योजनेची अंमलबजावणी करण्यासाठी आवश्यक तो निधी यथावकाश अर्थसंकल्पित करून, उद्योग संस्थाननायकांसर्फत प्रचलित कायदीनुसार सहकार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे यांचेकडे सुपूर्द करण्यात येईल.

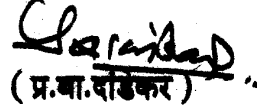
६. कर्ज माफीसाठी मात्र लाभार्थीची खादी व लाभार्थीनिहाय खावयाची कर्ज माफीची रक्कम इत्यादीचा तपशील त्या संस्थेचा सचिव, तालुका सहायक / उपनिबंधक, सहकारी संस्था, जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेचे तालुका विकास अधिकारी व सहकार विभागाच्या स्थानिक शासकीय लेखा परीक्षक यांच्या तालुकास्तरीय समितीकडून योग्य ती खात्री करून निश्चित केला जाईल.

७. सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था महाराष्ट्र राज्य, पुणे मार्फत बलुतेदार / ग्रामोद्योग सहकारी संस्थांचे नांवाने जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांकडे संबंधित लाभार्थीच्या कर्ज खाती जमा होण्यासाठी बँकेला अदा करावी. कर्ज माफीची रक्कम संबंधित लाभार्थीचे कर्ज खालमजत जमा केल्याची व बँकेला बर्ग केल्याची नोंद संस्था मातळीवर योग्य पध्दतीने झाल्याची खात्री महाराष्ट्र राज्य खादी व

ग्रामोद्योग मंडळाने सहकार आयुक्तांमार्फत करून घेऊन, तसे प्रमाणित करावे व उपयोगिता प्रमाणपत्र शासनास उद्योग संचालनालयामार्फत सादर करावे.

८. सदर शासन निर्णय, महाराष्ट्र शासनाच्या संकेत स्थळावर उपलब्ध करून देण्यात आला असून, त्याचा संगणक संकेतांक २०१२११६१६०२५९४६१० असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्र.बा.दोडकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा. राज्यपाल यांचे सचिव
मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
मा. उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
मा. सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
मा. मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहाय्यक
सर्व मंत्रालयीन विभागांचे अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव
सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य पुणे
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई
महालेखापाल (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र १/२ मुंबई / नागपूर
महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र मुंबई / नागपूर
वित्त विभाग (व्यय-१६ व अर्थसंकल्प-१४), मंत्रालय, मुंबई
नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
निवड नस्ती (उद्योग-६)
